

Lita Lundquist

Tekstlingvistik: regelmæssigheder og love

Abstract

This paper gives an exposition of how texts are governed by different regularities or "rules": rules of coordination, inference and connectivity. The interaction of these rules in argumentative texts is demonstrated.

1. Indledning

Tekstlingvistikken er som så mange andre bindestregslingvistikker, med eller uden bindestreg, præget ikke blot af den sammensathed, navnet antyder, men af en endnu større mangfoldighed og fragmentering!. Derfor vil jeg straks give et bud på, hvad (et af) tekstlingvistikkens mål bør være:

tekstlingvistikken bør beskrive de sproglige træk, der sikrer tekstens sammenhæng.

Da "tekstens sammenhæng" er et spørgsmål om, hvorvidt modtager konstruerer en sammenhæng ud fra teksten, kan målet præciseres som:

tekstlingvistikken bør beskrive de sproglige træk, som for modtager virker som procedurer til at konstruere en sammenhængende mental repræsentation af teksten.

Denne tilsyneladende enkle definition undgår ikke den døbelthed, der altid har været tekstlingvistikens, nemlig tekstlingvistik set som en lingvistik, der først og fremmest skal gøre rede for de forskellige former for sproglig markering af sammenhæng mellem to sætninger, og tekstlingvistik set som en tekstvidenskab, der skal beskrive teksten set i sin helhed som en kommunikativ enhed.

1. Denne artikel er en udløber af et foredrag, jeg i foråret 1988 holdt i Lingvistisk Kollokvium ved Handelshøjskolen i Århus. Den er ikke et referat, men blot en uddybning af foredragets sidste punkt: Den argumentative tekstkohærens, mens de andre områder, jeg behandlede i foredraget, bl.a. tekstlingvistikens historie, genstandsområde og delområder blot vil optræde kort i noteform.

hed? Et mål for tekstlingvistikken må således, ideelt set, også være at finde og beskrive de mekanismer, der forener de lokale procedurer for dannelse af sammenhæng mellem to sætninger, med de globale procedurer, der bidrager til oprettelsen af en sammenhængende mental repræsentation af teksten (se Johnson-Laird 1983).

2. Tekstsammenhæng

For at illustrere denne sammenkobling af lokale og globale procedurer (Lundquist 1987a), vil jeg give et par eksempler på de to former for sammenhæng, der er blevet mest diskuteret i den lingvistisk orienterede tekstlingvistik, nemlig den koreferentielle sammenhæng, der hviler på anaforske NPer, og den prædikative sammenhæng, der bygger på verberne.

Koreference mellem NP i to, eller flere på hinanden følgende sætninger i en tekst, sker ved anaforske udtryk, der kan være sprogligt realiseret ved ellipse (0), ved pronomen, ved demonstrativ eller bestemt artikel kombineret med enten en gentagelse af N1 eller med en leksikalsk variation af N1:

(1) Jeg kom ind i klassen. 0 Så læreren sidde ved katederet og 0 gik straks igen.

2. Disse to tendenser: tekstlingvistikken som lingvistik og tekstlingvistikken som tekstvidenskab, har med forskellig styrke været til stede i tekstlingvistikens historie. Tekstlingvistikken som lingvistik finder man i tekstlingvistikens første fase i 60'erne repræsenteret bl.a. i Weinrich (1964): *Tempus* og i Harweg (1968): *Pronomina und Textkonstitution*. Pragerskolens teori om "Functional Sentence Perspective", FSP, skulle i 70'erne ligeledes blive af speciel interesse for tekstlingvistikken (Agricola (1976), Danes 1974, 1976), ligesom det var her de egentlige programatiske værker udkom: Dressler (1972) *Einführung in die Textlingvistik*, Brinker (1971): *Aufgaben und Methoden der Textlingvistik*, Halliday og Hasan (1976): *Cohesion in English*.

Tekstlingvistikken som tekstvidenskab var i den første fase inspireret af den litterære tekstteori, først og fremmest af narrative modeller (f.eks. Propps *Événements morfoloqi*, og Greimas' aktantmodel), mens den anden fase i 70'erne tog udgangspunkt i sproghandlingsteorien: teksten blev anskuet i sin funktionelle helhed som en kommunikativ handling (Schmidt 1976).

Her i 80'erne synes den lingvistiske tekstlingvistik at nærme sig den kognitive lingvistik, der ofte med kunstig simulering af tekstforolkningen som mål, koncentrerer sig om anaforproblemet (Bosch 1983, Heim 1982, Reinhart 1983), ligesom der hentes inspiration i teorien om mentale modeller (Johnson-Laird 1983) og "reasoning and discourse processes" (Myers et al. 1986).

(2) Der kom en dreng løbende. Han snublede og slog sig. Knægten løb alt for stærkt.

På basis af disse lokale sproglige signaler, som udpeger henholdsvis "jeg" og "en dreng" som gennemgående referent, kan modtageren danne en mental repræsentation af tekstens univers, hvor den gennemgående referent opfattes som tekstens tema. Forventningen om, at en tekst har et tema og en tematisk sammenhæng virker sammen med den sprogligt markerede koreferentielle kæde, når den mentale repræsentation af teksten som et sammenhængende hele skal konstrueres.

Det andet eksempel på kobling mellem lokale og globale signaler er den prædikative tekstsammenhæng, der angives af verberne, som i (3):

(3) Agenten trådte ind i restauranten og fandt et bord. Han kiggede længe i menukortet og bestilte så en Omelette Norvégienne. 1 time efter betalte han og gik.

Den mentale repræsentation af denne tekst, vil bestå i, til én og samme referent, at føje de angivne prædikationer, her handlinger, og på globalt plan etablere sammenhængen via den forventningsramme, såkaldt scenario eller frame, vi har om typen af og rækkefølgen mellem sædvanlige handlinger i en restaurant (Minsky (1977), Schank and Abelson(1977)).

De to eksempler på tekstsammenhæng, der baserer sig henholdsvis på samspillet mellem koreferentielle udtryk og tema og på verbernes handlingsangivelser og "scenarios", viser samtidig, at etablering af sammenhæng også baserer sig på inferenser. Inferenser er slutninger, der - mere eller mindre bevidst - interpoleres mellem S1 og S2, som ekstra-sætninger S', S'', for at få de to eksplicit realiserede sætninger til at hænge (bedre) sammen, d.v.s. gøre sammenhængen stærkere.

Et eksempel er forholdet mellem næstsidste og sidste sætning i eksempel 3, hvor læser vil inferere, at hovedpersonen også har fået sin Omelette Norvégienne og spist den, da intet andet er angivet, som kunne blokere for denne slutning. (Dette er såkaldte "default assignments").

Ud fra ovennævnte eksempler vil jeg gerne fremhæve, at der ved etablering af tekstsammenhæng er mindst tre typer fænomener på spil:

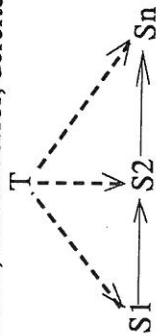
1. sproglige signaler, der pålægger eller tillader sammenhæng mellem sætninger.
2. inferenser
3. forventninger om tekstens helhedsstruktur

3. Regelmæssigheder og love

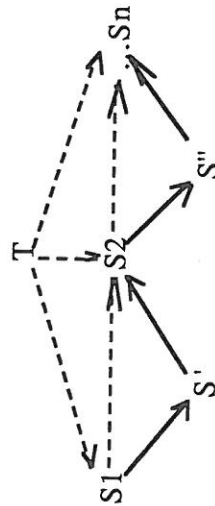
For at tekstlingvistikken kan blive en teori, og ikke blot en beskrivelse, må man operere med den hypotese, at der i både 1., 2., og 3. er regelmæssigheder, der - i hvert fald metaforisk - kan betragtes som "love".

Jeg vil her gå ud fra, at der er sådanne "love" på de tre planer, og kalde dem henholdsvis: **sammenkædningslove, inferentielle love og sammenhængslove.**

3.1 Sammenkædningslove specificerer de regler, af især syntaktisk og semantisk art, der gælder for sammenkædning fra sætning til sætning, f.eks. anaforer og koreferentielle udtryk som i(1), eller ved eksplicitte konnektorer, såsom derfor, derefter, således etc.

3.2 Inferentielle love er de love, som tillader læser at drage slutninger og interpolere ekstra-sætninger. Disse love kan være logiske love, som deduktioner ud fra præmisser, semantiske love som "entailment" eller pragmatiske love som implikaturer.

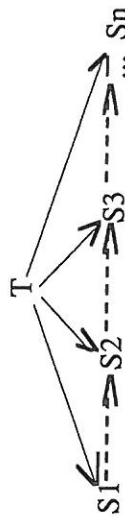

Et eksempel på en deduktion er plottet i "Den grimme ælling", der hviler på oplysningen om, at den grimme ælling var grå. Ved hjælp af "Alle svaner er hvide" drager læser slutningen "den grå ælling er ikke en svane".

Et eksempel på en pragmatisk implikatur via diskurslove er slutningen 3 i følgende fra Grice (1975) så kendte dialog mellem A og B:

- (4) 1.A: Jeg er løbet tør for benzin.
 2.B: Der er et værksted rundt om hjørnet.
 ->3: Der er sandsynligvis benzin i det værksted.

3.3 Sammenhængslove er regelmæssigheder, der gælder for teksten som helhed, og som stammer dels fra vor viden om tekststrukturer og teksttyper, dels fra vor viden om verden og om regelmæssigheder i sagforhold, begivenhedsforløb o.l. (som i (3)). Disse love virker formodentlig "top down" i tekstforståelsen:

Jeg mener, at en tekstlingvistik bør omfatte de tre sæt af love, og vise interaktionerne mellem dem. I det følgende vil jeg koncentrere mig om én type af tekstsammenhæng, hvor disse love synes at virke, og hvor det endvidere er muligt at påvise en forbindelse mellem dem. Det drejer sig om den **argumentative tekstsammenhæng**, der tager sit udgangspunkt i sproglige argumentative signaler; disse er grundlag for en specifik type argumentativ inferens, som derpå aktiverer et argumentativt program hos læser, d.v.s. en forventning om tekstens argumentative retning og struktur.

4. Argumentativ tekstsammenhæng

Det teoretiske fundament for beskrivelsen af den argumentative tekstsammenhæng finder vi hos de to franske lingvister Oswald Ducrot og Jean-Claude Anscombre, der i mere end et årti har argumenteret for, at **argumentation** hører hjemme i **lingvistikken** og ikke kun i retorikken. Argumentation er nemlig et inherent træk i visse morfemer og konstruktioner, men uafhængig af sætningens sandhedsværdi i øvrigt, hvilket de beviser ved de såkaldte "tests d'enchaînement", **sammenkædnings-prøver**. Princippet i disse sammenkædningsprøver er at vise, hvilke sætninger der er mulige som fortsættelser af en sætning, P, sammenlignet med sætningerne

P' og P", der er identiske med P, bortset fra, at de indeholder et argumentativt morfem, i form af en argumentativ operator, en argumentativ konnektor eller et argumentativt leksikalsk træk.

Nedenfor følger et eksempel på, hvordan to argumentative operatører, *næsten* og *kun* lægger restriktioner på tekstens sammenhæng.

- (5) P: 1.Socialdemokratiet fik 29% af stemmerne. De kommer nok til at danne regering.
 P: 2.Socialdemokratiet fik 29% af stemmerne. De kommer nok ikke til at danne regering.
 P': 1.Socialdemokratiet fik næsten 29% af stemmerne. De kommer nok til at danne regering.
 P': 2.*Socialdemokratiet fik næsten 29% af stemmerne. De kommer nok ikke til at danne regering.
 P'': 1.*Socialdemokratiet fik kun 29% af stemmerne. De kommer nok til at danne regering.
 P'': 2.Socialdemokratiet fik kun 29% af stemmerne. De kommer nok ikke til at danne regering.

I P' og P" lægger de to argumentative operatører, *næsten* og *kun* i S1 restriktioner på S2, således at *næsten* udelukker den negerede sætning, og *kun* den ikke- negerede sætning. Forholdet mellem S1 og S2 kan beskrives som forholdet mellem et argument (S1), og en konklusion (S2).

4.1 Argumentative sammenkædningslove

Denne forskel i *næstens* og *kuns* "argumentative værdi" tilskriver Anscombe og Ducrot det faktum, at de to gradsadverbier indskriver sig på hver sin skala, hvor *næsten* p placerer sig på en opadgående skala, i retning mod p, mens *kun* p placerer sig på en nedadgående skala, mod ikke-p. Denne argumentative retning, som ifølge Anscombe og Ducrot er et fundamentalt semantisk træk, der hører hjemme i den semantiske beskrivelse af disse morfemer, er stik modsat den sandhedsbetingede semantiske betydning, hvor *næsten* p har samme sandhedsværdi som ikke-p, og *kun* p samme værdi som p.

Her følger flere eksempler på sætningspar, "mini-tekster", hvor S1 kan ses som argument for konklusionen i S2, og hvor det viser sig, at P tillader to konklusioner, mens P' og P", der indeholder et argumentativt morfem, udelukker den ene af de to konklusioner.

- (6) P: 1. Indholdet af becquerel er x. Der er ingen fare.
 P: 2. Indholdet af becquerel er x. Der er ingen fare.
 P': 1. Indholdet af becquerel er helt oppe på x. Der er ingen fare.
 P': 2. *Indholdet af becquerel er helt oppe på x. Der er ingen fare.
 P'': 1. *Indholdet af becquerel er knap nok x. Der er ingen fare.
 P'': 2. Indholdet af becquerel er knap nok x. Der er ingen fare.
 P': 1. Der er 37,5 cl tilbage i flasken. Vi må spare på snapsen.
 P': 2. Der er 37,5 cl tilbage i flasken. Lad os bare drikke løs.
 P': 1. *Flasken er halv fuld. Vi må spare på snapsen.
 P'': 2. Flasken er halv fuld. Lad os bare drikke løs.
 P'': 1. Flasken er halv tom. Vi må spare på snapsen.
 P'': 2. *Flasken er halv tom. Lad os bare drikke løs.
 P: 1. Det er 21 grader. Lad os tage til stranden.
 P': 2. Det er 21 grader. Lad os blive hjemme.
 P': 1. Det er varmt. Lad os tage til stranden.
 P'': 2. ?Det er varmt. Lad os blive hjemme.
 P'': 1. *Det er koldt. Lad os tage til stranden.
 P'': 2. Det er koldt. Lad os blive hjemme.

4.2 Argumentative inferens-love

Forklaringen på disse forskellige sammenkædningslove, som P, P' og P" tillader - og udelukker - skyldes ifølge Anscombe og Ducrot den specielle type inferens, som de argumentative signaler aktiverer. Den ekstra-sætning, der interpoleres som **garant**, for at S1 har gyldighed som argument for S2 i eksempel (5, P1.), ville lyde:

<jo flere stemmer et parti får, jo større chancer har det>

En sådan type inferens, hvor både antecedenten og konsekventen er graderet, kalder Anscombe og Ducrot **topos**. Udover at være graderet ved et <jo mere/mindre..., jo mere/mindre>, er topos karakteriseret ved, at det er specifikt for et givet sprogsamfund og kulturkreds, og at det gælder generelt, d.v.s. ikke kun i specielle tilfælde.

Eksemplerne ovenfor, hvor vi har anvendt sammenkædningsprøven, viser, at det er den argumentative operator, der udløser topos. Eller rettere: det argumentative signal udløser den topiske form, som derpå udfyldes ved hjælp af sætningens indhold og læsers baggrundsviden. Her følger en liste over de toposformer og udfyldte topos, der aktiveres i ovenstående eksempler og som er

forklaring på de forbudte og de tilladte konklusioner (" ->" markerer at der aktiveres et inferentielt system, "<...>" at det inferentielle system er et topos):

- (6) P' "... er helt oppe på x". -> <jo mere P, ...> + sætningsindhold + baggrundsviden -> <jo mere bequerel, jo mere fare>, tillader 1, forbyder 2.
- P' "... er knap nok x". -> <jo mindre P, ...> + sætningsindhold + baggrundsviden -> <jo mindre bequerel, jo mindre fare>, tillader 2, forbyder 1.
- (7) P' "... halv fuld" -> <jo mere fuld, ...> + sætningsindhold + baggrundsviden -> <jo mere/nærmere fuld noget er, jo mindre behøver man at spare>, tillader 2, forbyder 1.
- P' "... halv tom" -> <jo mere tom, ...> + sætningsindhold + baggrundsviden -> <jo mere tom/nærmere tom noget er, jo mere behøver man at spare>, tillader 1, forbyder 2.
- (8) P' "... varmt" -> <jo varmere, ...> + baggrundsviden /gældende værdinorm -> <jo varmere vejret er, jo mere grund er der til at gå på stranden >, tillader 1, forbyder 2. Jeg har mærket P' med ?, for i visse kontekster, d.v.s. visse lande, kan varmen netop være et argument for ikke at tage til stranden.
- P' "... koldt" -> <jo koldere, ...> + baggrundsviden/gældende værdinorm -> <jo koldere vejre er, jo mindre grund er der til at gå på stranden>, tillader 2, forbyder 1.

4.3 Argumentative sammenhængslove

Jeg har nu peget på regelmæssigheder inden for den argumentative sammenkædning af to sætninger og inden for den argumentative inferens, topos, så ifølge min hypotese skal det nu påvises, at der eksisterer sammenhængslove på det overordnede tekstniveau.

Den argumentative sammenhæng på tekstniveau, mener jeg kan knyttes til et enkelt princip, der kan formuleres som en maxime: **Vær konsistent, d.v.s. modsigelsesfri!** Denne maxime gælder for afsender som et påbud og for modtager, læser, som et ideelt krav (jvf. Grice's kooperationsmaxime (1975)), der styrer hans tolkning af en tekst.

Ved en argumentativ tekst, der f.eks. starter med S1 fra eks. (5) P': *Socialdemokratiet fik næsten 29% af stemmerne*. betyder dette konsistens-princip, at når modtager har tilskrevet S1 en argumentativ retning, r, som angivet i S2, kan han/hun antage, at denne retning vil

være gældende for resten af teksten, da afsender ikke modsigelsesfrit kan argumentere for ikke-r.

Denne argumentative styring af tolkningen af teksten, og dermed af etableringen af tekstkohærens, har jeg andetsteds (Lundquist 1987a, 1987b, 1987c) kaldt det **argumentative program**, og defineret på følgende måde: **Et argumentativt program er den sproglige manifestation af afsenders hensigt om at pålægge tekstens tema og referentielle system en argumentativ drejning.**

5. Eksempler på tekster med argumentativt program

Udstyret med dette sæt argumentative tekstlove, besidende af en argumentativ sammenkædningslov ("de af de argumentative operatører pålagte restriktioner på tekstens fortsættelse"), en argumentativ inferenslov (topos) og en argumentativ sammenhængslov ("Vær konsistent!"), vil jeg nu med tre eksempler på tekstanalyse kort illustrere, hvordan disse love kan siges at styre fortolkningen af tekstens sammenhæng.

Det 1. eksempel stammer fra et læseforsøg, jeg byggede på en fransk avisetekst (fra Le Matin, 18. marts, 1985), hvis titel lød: **La logique du scrutin majoritaire**. ("Logikken i flertalsvalg", i forbindelse med indførelse af nyt valgsystem i Frankrig i 1985).

Det havde vist sig, at læserne (her EK, 2.årsstuderende) ikke forstod tekstens sammenhæng, hvilket ved det efterfølgende læseforsøg kunne påvises skyldtes misforståelse af titlens argumentative drejning. Den argumentative retning i udtrykket "la logique" blev af de danske læsere anset for at være positiv, hvilket via topos'et <jo bedre et valgsystem er, jo mere bør det indføres/bevares > aktiverede et argumentativt program, der skulle vise sig at være i konflikt med den efterfølgende tekst. Denne var nemlig konsistent med den af afsender intenderede negative drejning, der for franskmænd ligger i "logique", f.eks. "den ubønhørlige logik", "det knusende system". At den mislykkede tolkning af teksten skyldtes denne misforståelse af tekstens argumentative program, kunne påvises ved læseeksperimentet, hvor en kontrolgruppe fik en titel med et ekspliciteret, entydigt negativt program: La logique fatale du scrutin majoritaire. Med dette korrekte argumentative program aktiveret fra starten, havde læserne ingen problemer med at tolke den efterfølgende tekst til et sammenhængende hele.³

Det 2. eksempel stammer ligeledes fra en fransk avis, Liberation 17. marts 1986, hvor titlen **Un score médiocre: le RPR** et

l'UDF obtiennent à peine le pourcentage des élections européennes. ("Et middelmådigt resultat: RPR og UDF (= de to højrefløjspartier) opnår med nød og næppe det resultat, de fik ved europavalget.") straks aktiverer et argumentativt program, hvor de to højrefløjspartier sættes i et negativt lys ved at deres valgresultat minimeres. Denne forventning om, at argumentationen angående højrefløjen vil fortsætte i en negativ drejning, og at venstrefløjen derfor, ved den topiske inferens <jo færre stemmer et parti får, jo større chancer har modstanderen> vil blive genstand for en positiv argumentation, bekræftes i den efterfølgende tekst ved en række sproglige signaler. Disse er fremhævet nedenfor i det korte tekstuddrag med fød for den negative drejning af højrefløjen, og med understregning for den positive ladning af venstrefløjen:

"Un score médiocre: Le RPR et l'UDF obtiennent à peine le pourcentage des élections européennes. RPR-UDF: une majorité, mais sur le fil du rasoir. L'ancienne opposition devrait tout juste obtenir les 289 sièges nécessaires pour être majoritaire. Avec 30% des voix, le PS, lui, aura le groupe le plus nombreux ..." ⁴

Det 3. eksempel stammer fra en juridisk tekst, en artikel i et juridisk tidsskrift om kontrakter.⁵ Det er en vanskelig, kompakt tekst, med stærkt nominaliseret stil, d. v. s. med en stærk repræsentation af NPer, mellem hvilke det ville være vanskeligt at etablere den korrekte koreferentielle sammenhæng, hvis det ikke var fordi afsender allerede fra 1. sætning forsyner sin tekst med et argumentativt program:

"Insensiblement, et au-delà des évolutions politiques, le tentaculaire droit de la concurrence ne cesse de renforcer son emprise sur la théorie générale du contrat..."

Med de (af mig) fremhævede værdiladede ord giver afsender sin tekst en argumentativ reining, der bygger på topos'et <jo mere X breder sig på Y's bekostning, jo mere bør X holdes nede, og Y fors-

3. Dette læseeksperiment har jeg beskrevet i Lundquist, forventet udgivelse i 1988.
4. For en detaljeret, samlet analyse af denne tekst, se Lundquist 1987b.
5. Teksten er hentet fra det under initiativområdet "Fagsproglig kommunikation" nyindlæste tekstkorpus om aftaleret, der omfatter sprogene dansk, engelsk og fransk, og som vil foreligge i tilgængelig form for alle ved udgangen af 1988.

vares>. Dette argumentative program i teksten kan hjælpe modtager med at strukturere de mange NPer i en mere overskuelig grundstruktur.

6. Konklusion

Med disse tre korte eksempler på tekster, der allerede i deres start aktiverer et argumentativt program, har jeg villet give et empirisk belæg for min hypotese om de tre argumentative tekstlove: sammenkædningsloven, inferensloven og sammenhængsloven. Og jeg vil til slut vove den hypotese, at de fleste tekster, byggende på de tre love, mere eller mindre eksplicit, vil indeholde et sådant argumentativt program, fordi afsender, styret af det kooperative princip, derved kan tilføje sin tekst en ekstra form for kohærens, der kan supplere den koreferentielle og den prædikative tekstkohærens.

Litteratur

- Agricola, Erhard (1976): Von Text zum Thema, i: *Danes* 1976.
- Anscombre, Jean-Claude (1983): "Pour autant", "Pourtant" (et "Comment"): A petites causes, grands effets, i: *CLF* 5, 1983, 37-85.
- Anscombre, Jean-Claude (1984): Argumentation et topoi, i: *Actes du 5ème colloque d'Albi* 1984.
- Anscombre, Jean-Claude/Ducrot, Oswald (1983): *L'Argumentation dans la langue*. Bruxelles: Pierre Mardaga 1983.
- Bosch, P. (1983): *Agreement and Anaphora*. London 1983.
- Brinker, Klaus (1971): *Aufgaben und Methoden der Textlinguistik* 1971.
- Danes, Frantisek (1974): *Functional Sentence Perspective and the Organization of the Text* 1974.
- Danes, Frantisek et al (1976): *Probleme der Textgrammatik*. Berlin 1976.
- Dressler, Wolfgang. (1972): *Einführung in die Textlinguistik*. Tübingen: Niemeyer 1972.
- Ducrot, Oswald (1983): Opérateurs argumentatifs et visée argumentative, i: *CLF* 5, 1983, 7-37.
- Grice, Henry Paul. (1975): Logic and Conversation, i: *Syntax and Semantics. Speech Acts vol. 3.* (eds.) Cole and Morgan. New York: Academic Press 1975.
- Halliday, Michael A.K./Hasan, Ruqaiya (1976): *Cohesion in English*. London 1976.
- Harweg, Roland (1968): Pronomina und Text Konstitution. München 1986.
- Heim, J. (1982): *The Semantics of Definite and Indefinite Noun Phrases*. Diss. Amherst, Mass. 1982.
- Johnson-Laird, Philip (1983): *Mental Models*. Cambridge 1983.

- Lundquist, Lita (1980): *La Cohérence textuelle*. København: Nyt Nordisk Forlag 1980.
- Lundquist, Lita (1987a): Argumentative Text Structure, a Procedural Model, i: *The resolution of discourse*. ed. Michel Charolles. Hamburg 1987.
- Lundquist, Lita (1987b): Cohérence: Marqueurs d'orientation argumentative et programme argumentatif, i: *Semantikos* 1987.
- Lundquist, Lita (1987c): Programme Argumentatif et Stratégies de Désambiguïsation Référentielle, i: *Revue Romane* 1987.
- Lundquist, Lita (forventet udgivelse i 1988): Argumentative Text Structure: A Pilot Study, i: *Aspects of Textological Research* (ed. Bokay et al.). Hamburg, 1988.
- Minsky, M. (1977): Frame-system theory, i: P.M. Johnson-Laird/ P.C. Wason (eds) *Thinking: Reading in cognitive science*. Cambridge, 1987, 355-376.
- Myers, et al. (1983): *Reasoning in Discourse Processes* 1983.
- Reinhart, T. (1980): Conditions for Text Coherence, i: *Poetics today*, vol. 1.4, 1980, 161-180.
- Reinhart, T. (1983): *Anaphora and Semantic Interpretation*. London: Croom Helm, 1983.
- Schank, Roger C./Abelson Robert P. (1977), *Scripts, plans, goals and understanding*. New York 1977.
- Schmidt, Siegfried J. (1973): *Texttheorie*. München: Wilhelm Fink Verlag 1973..
- Weinrich, Harald (1964): *Tempus. Besprochene und erzählte Welt*. Stuttgart: Kohlhammer 1964.